

Externí posouzení proveditelnosti plánovaného finančního nástroje v OP VVV

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Plnění dle dílčí objednávky

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obsah

1. Definice použitých pojmů	3
2. Manažerské shrnutí	4
3. Posouzení proveditelnosti plánovaného FN v OP VVV	8
4. Přílohy	13
Omezení	25

1. Definice použitých pojmů

Pojem	Definice
ČBA	Česká bankovní asociace
ČNB	Česká národní banka
ČS	Česká spořitelna
ČSOB	Československá obchodní banka
Deloitte nebo Dodavatel	Deloitte Advisory s.r.o.
DZS	Dům zahraniční spolupráce
Erasmus+	Vzdělávací program Evropské unie na období let 2014 až 2020, který podporuje spolupráci a mobilitu napříč odvětvími vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu.
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
FN	Finanční nástroj
KB	Komerční banka
MŠMT nebo Zadavatel	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
RB	Raiffeisenbank

2. Manažerské shrnutí

Dodavatel na základě dílčí objednávky z plnění části B ze Smlouvy č.j. MŠMT- 16265/2017-15 analyzoval aktuální stav trhu a provedl konzultace ve věci správy finančního nástroje se třemi z pěti největších institucí s bankovní licencí. Na základě získaných dat Dodavatel posoudil proveditelnost plánovaného finančního nástroje v nových podmínkách po změně alokace a časového harmonogramu pro implementaci finančního nástroje.

Dle Dodavatele se situace na trhu od finalizace *Ex ante posouzení využití FN v OP VVV* v roce 2017 změnila. Za stávající situace je úspěšná implementace finančního nástroje (v porovnání s původním stavem) ohrožena dalšími riziky.

Mezi hlavní rizikové faktory způsobující nižší zájem potenciálních správců patří poměrně nízká manažerská odměna, která se vypočítává z celkové alokace nástroje¹. Oslovené subjekty s bankovní licencí vyjádřily obavu, že odměna nepokryje náklady na uvedení specifického produktu na trh. Banky předpokládají poměrně vysoké fixní náklady spojené s právní analýzou, přípravou, propagací a správou finančního nástroje (vč. proškolení svých zaměstnanců na všech pobočkách), které jsou vyšší než maximální základní a výkonnostní odměna vyplývající z prováděcího nařízení č. 480/2014 (čl. 13).

Dalším důvodem je neschopnost subjektů s bankovní licencí vždy zaručit splnění zákonných požadavků na poskytnutí úvěrů vyplývajících ze zákona č. 257/2016 Sb. O spotřebitelském úvěru. V době přípravy *Ex ante posouzení* ještě nebyly k dispozici reálné aplikace tohoto zákona. V průběhu času soudy začaly v této věci rozhodovat. Příkladem je rozsudek Nejvyššího soudu ČR z roku 2018 (v příloze dílčího plnění), kdy soud rozhodl, že čestné prohlášení o trvalých příjmech subjektu, který žádá o úvěr, není dostatečným důkazem o jeho schopnosti úvěr splácet. Soud nařídil bankám ověřovat informace poskytnuté žadatelem o úvěr externě (např. s jejich zaměstnavatelem apod.) V případě studentů je zřejmé, že po dobu zahraniční mobility nebudou disponovat pravidelným příjmem. V případě neschopnosti splácet úvěry je pro bankovní instituce problematická také povinnost prostředky vymáhat, a to zejména s ohledem na to, že většina studentů nedisponuje dostatečným majetkem nebo jinou formou záruky.

Dalším potenciálním rizikem je předpokládaná změna v oblasti financování hlavního segmentu mobility – programu Erasmus+. Již v období od finalizace *Ex ante posouzení* došlo ze strany DZS k navýšení tohoto příspěvku z průměrných 400 EUR/měsíc na 430 EUR/měsíc.² DZS předpokládá, že výše příspěvku pro následující 2 roky zůstane beze změny, v dalších letech lze však očekávat výraznější změnu financování programu. DZS jako národní agentura bude na evropské půdě požadovat navýšení individuálních příspěvků až o 100 %.³ Konečná podoba nadcházejícího programu na podporu mobility však nebude známá ani do konce letošního roku.

¹ Celková alokace nástroje byla v *Ex ante posouzení využití FN* vyčíslená na 451 mil. Kč. Zadavatel v dílčím plnění snížil alokaci nástroje na zhruba 100 mil. Kč.

² Výše příspěvku se liší od geografické polohy cílové země.

³ Např. studenti vyjíždějící přes Norské fondy získávají příspěvek průměrně až 1200 EUR/měsíc, studenti vyjíždějící přes Erasmus+ získávají do stejné země příspěvek 530 EUR/měsíc. Dle DZS je zde tedy prostor pro až 100% navýšení.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Počet studentů vyjíždějících na Erasmus+ také meziročně klesá, a to i přes fakt, že cíl Evropské komise pro nadcházející období je zcela opačný. Mezi důvody identifikované v Ex ante analýze patří: strach z neznámého prostředí, neznalost cizího jazyka a rodinné a partnerské vazby. Vzhledem k aktuální ekonomické situaci je však dle zástupců DZS důvodem také velmi vysoká zaměstnanost a neochota studentů opouštět stávající zaměstnání. V neposlední řadě je důvodem také klesající počet vysokoškolských studentů obecně. Výhledově lze silnější ročníky studentů očekávat v České republice až na konci nadcházejícího programového období, do té doby lze předpokládat spíše pokles zájmu o účast v programech zahraniční mobility. Oba faktory (navýšení individuálních příspěvků o 30 – 100 % a pokles vyjíždějících studentů) mohou mít zásadní vliv na úspěšnou implementaci finančního nástroje. V případě potvrzení změny ve financování programu Erasmus+ (tím pádem výpadku hlavního segmentu potenciálních klientů) tak nebude pro finanční nástroj dostatečná absorpce a nástroj by se musel spoléhat na segment dlouhodobých studentských mobilit a pracovních mobilit.

Závěr

V původní Ex ante analýze Dodavatel uvádí, že zavedení finančního nástroje doporučuje pouze u oblastí, u kterých výsledné průměrné skóre potenciálu dosahuje hodnoty tři a výše.⁴ Doporučovaná oblast podpory mobilit a získání pracovních zkušeností v zahraničí (PO 2 – SC. 1 a PO 2 – SC. 5) jen těsně dosáhla výsledného skóre nad hodnotu 3. Aktualizací podmínek, které jsou předmětem tohoto dílčího plnění, se výsledné skóre předmětné oblasti změní a je spíše na rozmezí červené (bez potenciálu FN) a oranžové zóny (s omezeným potenciálem FN). Přehledná tabulka původního hodnocení je uvedena níže.

Implementaci FN za těchto změněných podmínek mohou provádět významná rizika legislativního charakteru, nezájmu potenciálních správců a nedostatečné absorpční kapacity. ŘO by tak měl důsledně zvážit další pokračování v přípravě a implementaci finančního nástroje.

V případě rozhodnutí v implementaci nepokračovat bude nutné původní analýzu upravit a využít možnosti aktualizace Ex ante dle článku 37, ods. 2 obecného nařízení. Z praktické spolupráce s jinými ŘO implementujícími FN lze doporučit aktualizaci Ex ante ve smyslu přípravy na další programové období 2021+. Dle návrhů nové legislativy nebude vyžadováno mít novou Ex ante, lze využít i stávající a provést její aktualizaci (i v souvislosti s potenciálně jiným zaměřením programu).

⁴ Uvedené pravidlo není aplikováno v případě, že hodnocená oblast dosahuje nulové hodnoty v atributu P2

Profitabilita - jedná se o binární vylučující kritérium.

Dodavatel využil následovnou škálu semaforu: pro hodnoty 0-2,5 byla přiřazená červená barva (bez potenciálu), pro hodnoty 2,51-3 byla přiřazená oranžová barva (střední potenciál), pro hodnoty 3,01-5 byla přiřazená zelená barva (potenciál pro finanční nástroj).

Externí posouzení proveditelnosti plánovaného finančního nástroje v OP VVV |

Obrázek 1: Tabulka hodnocení vhodnosti využití FN v OPVVV – verze z roku 2017

PROJEKT: Předběžné posouzení pilotního využití finančních nástrojů v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 – 2020

Pre-screeningové šetření

#	Specifický cíl OP Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 - 2020	Výsledná průměrná hodnota	Potenciál pro fin. nástroje
PO1.IP1.SC1	Zvýšení mezinárodní kvality výzkumu a jeho výsledků	2,81	●
PO1.IP1.SC2	Budování kapacit a posílení dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou	2,76	●
PO1.IP1.SC3	Zkvalitnění infrastruktury pro výzkumně vzdělávací účely	2,38	●
PO1.IP1.SC4	Zlepšení strategického řízení výzkumu na národní úrovni	1,16	●
PO2.IP1.SC1	Zvýšení kvality vzdělávání na vysokých školách a jeho relevance pro potřeby trhu práce	3,17	●
PO2.IP1.SC2	Zvýšení účasti studentů se specifickými potřebami, ze socio-ekonomicky znevýhodněných skupin a z etnických menšin na vysokoškolském vzdělávání, a snížení studijní neúspěšnosti studentů	2,36	●
PO2.IP1.SC3	Zkvalitnění podmínek pro celoživotní vzdělávání na vysokých školách	2,46	●
PO2.IP1.SC4	Nastavení a rozvoj systému hodnocení a zabezpečení kvality a strategického řízení vysokých škol	2,37	●
PO2.IP1.SC5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - Smart akcelerator	2,49	●
PO2.IP1.SC5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - CTT	2,80	●
PO2.IP1.SC5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - RKV	2,87	●

PROJEKT: Předběžné posouzení pilotního využití finančních nástrojů v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 – 2020

Pre-screeningové šetření

#	Specifický cíl OP Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014 - 2020	Výsledná průměrná hodnota	Potenciál pro fin. nástroje
PO2.IP1.SC5	Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje - Mobility	3,16	
PO2.IP2.SC1	Zkvalitnění vzdělávací infrastruktury na vysokých školách za účelem zajištění vysoké kvality výuky, zlepšení přístupu znevýhodněných skupin a zvýšení otevřenosti vysokých škol	2,47	
PO3.IP1.SC1	Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ	2,44	
PO3.IP1.SC2	Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích	2,48	
PO3.IP1.SC3	Rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání	1,68	
PO3.IP1.SC4	Zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků	1,96	
PO3.IP1.SC5	Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce	2,57	
PO3.IP2.SC1	Kvalitní podmínky pro inkluzivní vzdělávání	1,82	
PO3.IP3.SC1	Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání	2,34	

3. Posouzení proveditelnosti plánovaného FN v OP VVV

3.1. Úvod

Předmětem dílčího plnění je na základě Smlouvy o vypracování studie a o průběžném poskytování poradenských služeb, č. j. MSMT- 16265/2017-15 a objednávky v rámci poskytování poradenských služeb externí posouzení proveditelnosti plánovaného finančního nástroje v OP VVV a dle potřeby rovněž navržení nezbytných úprav jednotlivých parametrů finančního nástroje v OP VVV k jeho následné úspěšné implementaci.

Obsahem dílčího plnění je:

- Analýza aktuálního stavu trhu;
- Průzkum zájmu o správu finančního nástroje formou konzultací s min. 3 z 5 největších subjektů s bankovní licencí v České republice;
- Posouzení proveditelnosti plánovaného finančního nástroje OP VVV a případné navržení úpravy parametrů a podmínek nastavení finančního nástroje v OP VVV s cílem jeho úspěšného zavedení.

3.2. Atributy plánovaného finančního nástroje a jeho správy

Finanční nástroj navržený v Ex ante posouzení z roku 2018 byl Zadavatelem pro účel dílčího plnění částečně upraven. V rámci dílčího plnění pracoval Dodavatel s těmito atributy. Plánovaný finanční nástroj je:

- Bezúročná mikropůjčka;
- Určená studentům VŠ;
- Účelově vázaná na mobility studentů (ověření potvrzení školy správcem);
- Předpokládané rozpětí od 20 tis. Kč do 500 tis. Kč;
- Max. délka splatnosti 7 let;
- Celková alokace cca 100 mil. Kč
- Předpoklad cca 3 000 žádostí do 31.12. 2023.

Od správce finančního nástroje se v zadávací dokumentaci k dílčímu plnění poskytování poradenských služeb očekává:

- Příjem a správa prostředků Zadavatele na oddělených účtech banky určených k jejich dalšímu poskytnutí konečným příjemcům formou bezúročných mikropůjček;
- Příjem a posuzování žádostí o půjčku v letech 2020 - 2023 (tj. cca v průběhu 4 let);
- Uzavírání smluv (jménem banky) o schválených půjčkách;
- Poskytování schválených půjček a následné inkaso splátek těchto půjček;
- V případě porušení smlouvy o půjčce uplatňovat smluvní sankce a vymáhat splatné pohledávky od konečných příjemců;
- Vedení prostředků finančního nástroje odděleně a v analytické evidenci podle typu transakce (nepředpokládá se úročení svěřených prostředků Zadavatele);
- Průběžně informování MŠMT o implementaci finančního nástroje;
- Propagování finančního nástroje na webových stránkách správce finančního nástroje s cílem zajistit povědomí o půjčkách.

3.3. Sběr primárních dat

Sběr primárních dat probíhal prostřednictvím konzultací (polo-strukturovaných rozhovorů) se zástupci třech bankovních institucí a Domu zahraniční spolupráce (DZS), který aktuálně obsluhuje program Erasmus+.

Dodavatel pro účel dílčího plnění oslovil čtyři z pěti největších bankovních institucí na českém trhu⁵. Z oslovených subjektů zájem o rozhovor projevíly tři bankovní subjekty s bankovní licencí:

- Komerční banka,
- Česká spořitelna,
- Raiffeisenbank.

Dodavatel s těmito subjekty realizoval polo strukturované rozhovory a dodatečné upřesňování formou emailových a telefonických konzultací. Pro ověření aktuální tržní situace dále realizoval jeden polo strukturovaný rozhovor se zástupcem DZS. Zápisy z těchto rozhovorů jsou součástí přílohy tohoto dílčího plnění. V další fázi projektu Dodavatel telefonicky a prostřednictvím mailové komunikace opakovaně reagoval na doplňující dotazy ze strany bankovních institucí, zejména jejich risk management oddělení.

3.4. Analýza primárních a sekundárních dat

Po získání primárních dat z polo strukturovaných rozhovorů přistoupil Dodavatel k jejich analýze, kterou doplnil o analýzu sekundárních dat, zejména relevantní legislativy vztahující se k finančním nástrojům.

3.5. Zjištění

Na základě analýzy primárních a sekundárních dat Dodavatel uvádí níže popsána zjištění.

3.5.1. Nastavení programu Erasmus+

Program Erasmus+ je vzdělávacím programem Evropské unie na období let 2014 až 2020, který podporuje spolupráci a mobilitu napříč odvětvími vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu. V daném programovém období činí rozpočet na program 14 miliard eur a nabízí zahraniční mobilitu zhruba 4 milionům účastníků. V květnu 2018 Evropská komise vydala návrh rozpočtu pro programové období 2021-2027, včetně návrhu rozpočtu pro tento program. Z dosavadních informací Komise vyplývá, že rozpočet by se měl zdvojnásobit na 30 miliard eur a zajistit mobilitu pro až 12 milionů účastníků.

Z vydaných dokumentů k legislativnímu procesu dále vyplývá, že existují důkazy o tom, že mobilita ve vzdělávání zvyšuje zaměstnatelnost účastníků. Současný program je však zároveň kritizován za podporu omezeného a již privilegovaného publika. Dle zjištění Komise program vytváří překážky pro účast lidí se zdravotním postižením, lidí s omezenými ekonomickými prostředky a lidí žijících v odlehklých oblastech. Překážky jsou primárně spojeny s úrovní grantů, které nepokrývají všechny náklady.⁶ Tyto závěry jsou totožné se závěry *Ex ante posouzení využití FN v OP VVV* z roku 2018. Způsob řešení této situace se však v následujícím období může podstatně lišit.

Alokace finančního nástroje v *Ex ante posouzení využití FN v OP VVV* byla Dodavatelem vypočítaná zejména na základě potřeb studentů vyjíždějících na krátkodobé mobility typu Erasmus+ identifikovaných v dotazníkovém šetření.⁷ Návrh alokace dále pracoval se stávající výší finančního

⁶ Více na odkazu, str. 3

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628313/EPRS_BRI\(2018\)628313_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628313/EPRS_BRI(2018)628313_EN.pdf)

(Dostupné k 18. 6. 2019)

⁷ Počet respondentů přesáhnul 3000, tedy téměř 1 % cílové skupiny studentů vysokých škol.

příspěvku na semestrální mobilitu (průměrně 400 EUR/měsíc) a s počtem studentů, kteří se programu každoročně účastní.

Během polo strukturovaného rozhovoru se zástupcem DZS Dodavatel zjistil, že na následující období aktuálně není možné odhadnout výši příspěvků na zahraniční mobilitu v rámci tohoto programu. Již v období od finalizace Ex ante evaluace FN v OP VVV došlo ze strany DZS k navýšení tohoto příspěvku z průměrných 400 EUR/měsíc na 430 EUR/měsíc.⁸ Zastupitel DZS předpokládá, že výše příspěvku pro následující 2 roky (2020, 2021) zůstane beze změny, v dalších letech lze však očekávat výraznější změnu financování programu. DZS jako národní agentura bude na evropské půdě požadovat navýšení individuálních příspěvků až o 100 %.⁹ Konečná podoba nadcházejícího programu na podporu mobility však nebude známá ani do konce letošního roku.

Počet studentů vyjíždějících na Erasmus+ také meziročně klesá, a to i přes fakt, že cíl Evropské komise pro nadcházející období je zcela opačný. Mezi důvody identifikované v Ex ante analýze patří: strach z neznámého prostředí, neznalost cizího jazyka a rodinné a partnerské vazby. Vzhledem k aktuální ekonomické situaci je však dle zástupců DZS důvodem také velmi vysoká zaměstnanost a neochota studentů opouštět stávající zaměstnání. V neposlední řadě je důvodem také klesající počet vysokoškolských studentů obecně. Výhledově lze silnější ročníky studentů očekávat v České republice až na konci nadcházejícího programového období, do té doby lze předpokládat spíše pokles zájmu o účast v programech zahraniční mobility. Oba faktory (navýšení individuálních příspěvků o 30 – 100 % a pokles vyjíždějících studentů) mohou mít zásadní vliv na úspěšnou implementaci finančního nástroje.

3.5.2. Povinnosti správce finančního nástroje

Z rozhovorů se zástupci největších bankovních institucí vyplývá, že zájem o správu finančního nástroje v jeho aktuální podobě je spíše omezený. Bankovní instituce považují segment mladých spotřebitelů (studentů) za potenciálně zajímavý, zejména z pohledu poskytnutí první půjčky, která v tomto segmentu není běžná. Studenti mají ve všech oslovených bankách účty, typicky však půjčky nepoptávají. Problematickou je zejména otázka vyhodnocení rizika vztahujícího se k poskytnutí půjčky, se kterou v tomto segmentu dle oslovených bank na trhu není mnoho zkušeností. V případě poskytnutí půjčky je také zapotřebí, aby došlo ke spoludlužnictví rodičů potenciálního příjemce a k ověření pravidelných příjmů příjemce, ze kterých by měl v budoucnu splácet poskytnutou půjčku. Vzhledem k tomu, že po dobu mobility nebude mít konečný příjemce typicky pravidelný příjem¹⁰, je z pohledu bankovních institucí poskytnutí půjčky těmto subjektům příliš rizikové.

Dalším z omezení je dle bank spolupráce vysokých škol s vybranými bankami, které mohou být konkurencí pro vybraného správce finančního nástroje. V tomto případě dle oslovených zástupců bank nelze očekávat podporu studijních oddělení vysokých škol v propagaci finančního nástroje mezi studenty vyjíždějícími na zahraniční mobility (v případě, že bude správce jiný subjekt než ten, s kterým má VŠ navázanou spolupráci). Vysoké školy mají také zpravidla ve smlouvách s bankami a ve vlastních interních předpisech zakázáno studentům sdělovat komerční sdělení, a to i v případě spolupráce VŠ s vybraným správcem finančního nástroje. Bankovní instituce se tak obávají, že na půdě VŠ nebude možné efektivně propagovat FN ze strany školy ani správce (např. formou workshopů, přednášek apod.) Správce finančního nástroje by tak musel při nastavené manažerské odměně a uvedených legislativních omezeních spoléhat při propagaci zejména na digitální komunikaci a vlastní platformy (např. online bankovníctví apod.).

⁸ Výše příspěvku se liší od geografické polohy cílové země.

⁹ Např. studenti vyjíždějící přes Norské fondy získávají příspěvek průměrně až 1200 EUR/měsíc, studenti vyjíždějící přes Erasmus+ získávají do stejné země příspěvek 530 EUR/měsíc. Dle DZS je zde tedy prostor pro až 100% navýšení.

¹⁰ Banky běžně vyžadují příjem nad 10 000 Kč/ měsíc.

I z tohoto důvodu považují oslovené bankovní instituce za problematický počet půjček, které by měly v navrženém období 2020 – 2024 poskytnout¹¹. Navrhované tři tisíce klientů jsou v kontextu 8000 studentů vyjíždějících na Erasmus+ a obdobné programy zaměřené na krátkodobou mobilitu/ rok považované za příliš ambiciózní. Vzhledem k tomu, že Zadavatel ještě nevypsál VZ na správu FN, a další kolo výběru studentů vyjíždějících na Erasmus+ bude v únoru 2020 a probíhá pouze 2x/rok, by v případě prodlevy implementace mohlo dojít k výraznému omezení počtu příjemců tohoto finančního nástroje.

Vzhledem k malé navrhované alokaci (100 mil. Kč) a vysokým fixním nákladům (právní analýza, implementace nového nástroje, jeho propagace a proškolení personálu na pobočkách bank, monitoring a jiné) je potenciální manažerská odměna pro oslovené bankovní instituce spíše nezajímavá a nepokrývající iniciální náklady na zavedení produktu. Zadavatel by tak zřejmě musel přispět na fungování finančního nástroje i ze zdrojů národního rozpočtu. V tomto případě by odměna byla větší, než je povolený strop dle příslušného nařízení.

3.5.3. Uplatňování regulace v oblasti spotřebitelských úvěrů

Zákon o spotřebitelském úvěru vešel v účinnost v prosinci roku 2016. V průběhu realizace původní Ex ante analýzy byla aplikace této legislativy stále poměrně rozkolísaná. Povinnosti bankovních a úvěrových firem ve vztahu k poskytnutí spotřebního úvěru tak byly definovány až v průběhu času, mj. rozsudky Nejvyššího soudu ČR v této věci.

V červenci 2018 byl např. vydán Rozsudek Nejvyššího soudu ČR Cdo 2178/2018-77, jenž uvádí, že „Podle § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je věřitel před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, či změnou takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru, **povinen s odbornou péčí posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, a to na základě dostatečných informací získaných i od spotřebitele**, a je-li to nezbytné, nahlédnutím do databází umožňujících posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Věřitel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud je po posouzení úvěruschopnosti spotřebitele s odbornou péčí zřejmé, že spotřebitel bude schopen spotřebitelský úvěr splácet, jinak je smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, neplatná.“ V posuzovaném soudním sporu dlužník při žádosti o poskytnutí úvěru poskytl bankovní instituci čestné prohlášení o pravidelném příjmu (neověřené jeho zaměstnavatelem), které neodpovídalo realitě. V okamžiku, kdy nebyl schopen úvěr splácet, Nejvyšší soud uvedl, že bankovní instituce příjmy dlužníka neposoudila s odbornou péčí.

Tento rozsudek je pro bankovní a úvěrové instituce zásadní, neboť posiluje pozici dlužníků. V případě poskytnutí úvěru studentům, kteří nemají pravidelné příjmy nebo jejichž příjmy nepřesahují 10 000 Kč, a u kterých je vzhledem k účelu půjčky zřejmé, že ani v budoucnosti nebudou pravidelnými příjmy disponovat, se oslovené bankovní instituce obávají dalších rozsudků v jejich neprospěch.

Dodavatel během jednání s bankovními institucemi vysvětlil, že na finančních nástrojích spolufinancovaných z ESIF je používán nástroj tzv. first loss piece – tedy garance krytí prvních ztrát jdoucích za řídícím orgánem. Tzv. míra defaultu může být v investiční strategii nastavená výše, než u běžných spotřebitelských úvěrů (např. 20 – 30% na celé portfolio). Bankovní instituce by však v případě správy navrhovaného finančního nástroje požadovaly krytí případných nákladů vyplývajících ze soudních sporů na základě spotřebitelského zákona.

Z pozice ŘO lze tento problém řešit vhodným nastavením investiční strategie a smluvní dokumentace se správcem. Rizikovitost segmentu a předpokládaná míra neschopnosti splácet může být zakotvena v těchto dokumentech již od počátku. Každopádně je nutné upozornit na fakt, že např. pokuty

¹¹ Návrh ze strany Zadavatele předpokládá poskytnutí 3000 půjček v období 2020 – 2024.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

(udělené soudem správcí) nejsou oprávněnými náklady dle pravidel ESIF a nebudou moci být uhrazeny z prostředků OP VVV.

3.6. Rizika implementace finančního nástroje v OP VVV

Na základě výše popsaných zjištění Dodavatel identifikoval tato rizika při implementaci plánovaného finančního nástroje:

3.6.1. Nedostatečný zájem o správu FN ze strany bankovních institucí

Na základě konzultací prověřily všechny oslovené bankovní instituce možnost zapojení do správy finančního nástroje.

Zájem oslovených institucí o správu nástroje je omezený. Instituce za bariéru považují zejména:

- Příliš nízkou odměnu za správu finančního nástroje vzhledem k očekávaným nákladům na tvorbu, propagaci a správu nástroje.
- Neschopnost vždy zaručit splnění zákonných požadavků na poskytnutí úvěrů vyplývajících ze zákona č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru, a to zejména vzhledem k nedávnému rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (v příloze dílčího plnění), kdy soud rozhodl, že čestné prohlášení o trvalých příjmech subjektu, který žádá o úvěr, není dostatečným důkazem o jeho schopnosti úvěr splácet.
- Malou zkušenost z úvěrováním tohoto segmentu.

3.6.2. Očekávané snížení absorpční kapacity v souvislosti s novým nastavením programu Erasmus+

Poptávka po financování nákladů, které student nemůže pokrýt z příspěvku na mobilitu, který získá od vysoké školy, je dle Domu zahraniční spolupráce stále aktuální (zejména pak u studia celého cyklu v zahraničí, kdy jsou možnosti financování z pohledu studentů velmi omezené a nepřehledné). Vzhledem ke končícímu programu Erasmus+ (2014-2020) však není možné na základě aktuálního nastavení potvrdit absorpční kapacitu i pro další období. Ta se bude mj. odvíjet od výše příspěvku na mobilitu, přičemž lze očekávat, že tyto příspěvky budou v dalším období navýšeny. V tomto případě by pravděpodobně došlo k značnému poklesu absorpční kapacity (ročně vyjíždí na zahraniční mobilitu zhruba 8,5 tisíce vysokoškolských studentů, zhruba 94 % přitom tvoří výjezdy v rámci programu Erasmus+). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zároveň nevede statistiku o počtu českých studentů, kteří absolvují celý cyklus studia v zahraničí. Dodavatel nepředpokládá, že počet těchto studentů by případně vykryl pokles zájmu studentů vyjíždějících na krátkodobou mobilitu typu Erasmus+. Pro toto ověření by byla zapotřebí aktualizace Ex ante posouzení včetně průzkumu studentů studujících celé cykly v zahraničí. Je však zapotřebí dodat, že tato skupina studentů byla v původním Ex ante posouzení pouze okrajová, intervence měla cílit zejména na podporu krátkodobých mobilit vysokoškolských studentů, doktorandů a výzkumných pracovníků.

4. Přílohy

#	Název přílohy
1	Konzultace správy FN OP VVV s Komerční bankou
2	Konzultace správy FN OP VVV s Českou spořitelnou
3	Konzultace správy FN OP VVV s Raiffeisenbank
4	Konzultace tržní situace se zástupcem Domu zahraniční spolupráce
5	Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 33 Cdo 2178/2018-77

KONZULTACE FN OP VVV č. 1

Předmět jednání:	KONZULTACE SPRÁVY FN OP VVV S KOMERČNÍ BANKOU	
Datum, čas a místo konání:	Datum: 3. 6. 2019, 10h	Místo: Praha

Úvod

- Představení Deloitte, projektu, shrnutí výsledků Ex ante analýzy FN v OP VVV z roku 2018 včetně úprav nástroje Zadavatelem v roce 2019

1. 1 Nastavení FN

- Bezúročné mikropůjčky určené studentům VŠ;
- účelově vázané na mobility studentů (Řídící orgán OP VVV předpokládá ověření pouze prostřednictvím potvrzení ze strany školy);
- předpokládané rozpětí od 20 tis. Kč do 500 tis. Kč;
- max. délka splatnosti 7 let;
- celková alokace cca 100 mil. Kč;
- předpoklad cca 3 000 žádostí do 31. 12. 2023.

1. 2 Dotazy na nastavení FN

- Jak vnímáte plánované nastavení finančního nástroje?

Je potřeba spočítat fixní náklady spojené se zavedením finančního nástroje, manažerská odměna ve výši 8-10 mil. Kč za celou dobu trvání náklady pravděpodobně nepokryje, samotná marketingová kampaň stojí zhruba 4 mil. Kč, má-li být udělaná dobře. KB by musela spočítat, zda je pro ně výhodné do nástroje jít, jediný benefit spatřují v marketingových aktivitách směrem k segmentu budoucích ekonomicky aktivních obyvatel. Je také potřeba spočítat ušlý zisk za to, že by KB nenabízela vlastní konkurenční produkt.

- Máte k některým parametrům výhrady? Pokud ano, proč?

Manažerská odměna je vzhledem k počtu žádostí (očekává se 3000) dost nízká, bude zapotřebí přeškolení své zaměstnance, upravit své produkty apod. Zároveň vnímá KB jako problematické rozsudky ČNB, která v poslední době tlačí banky do větší kontroly toho, že jejich klienti budou s to úvěry splácet. U studentů je přitom zřejmé, že stálé příjmy spíše nemají, po dobu Erasmu+ ani pravděpodobně mít nebudou. To může být pro správce FN vcelku velký problém.

2. 1 Správa FN

- Představení požadavků na správu FN:
 - příjem a správu prostředků zadavatele na oddělených účtech banky určených k jejich dalšímu poskytnutí konečným příjemcům formou bezúročných mikropůjček;
 - příjem a posuzování žádostí o půjčku v letech 2020 - 2023 (tj. cca v průběhu 4 let);
 - uzavírání smluv (jménem banky) o schválených půjčkách;
 - poskytování schválených půjček a následné inkaso splátek těchto půjček;
 - v případě porušení smlouvy o půjčce uplatňovat smluvní sankce a vymáhat splatné pohledávky od konečných příjemců;
 - vést prostředky finančního nástroje odděleně a v analytické evidenci podle typu transakce (nepředpokládá se úročení svěřených prostředků zadavatele);
 - průběžně informovat MŠMT o implementaci finančního nástroje;

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- propagace finančních nástrojů na webových stránkách správce finančního nástroje s cílem zajistit povědomí o půjčkách.

2. 2 Dotazy na správu FN

- Jak vnímáte požadavky OP VVV na správu FN?

Bude zapotřebí, aby FN propagovaly také studijní oddělení vysokých škol. Je otázka, zda o to budou mít zájem. Z vlastního průzkumu KB z roku 2018 vyplývá, že studenti o půjčky na mobilitu zájem nemají, preferují si půjčit u rodinných příslušníků nebo nevycestovat. Vzhledem k tomu, že na Erasmus+ a obdobné programy vyjíždí ročně max. 9000 studentů, je 3000 žádostí za 4 roky poměrně ambiciózní.

- Jakou očekáváte za tuto správu odměnu? Proč?

Nyní nelze říci, zástupci KB budou muset udělat modelové propočty.

- Jak vnímáte odměnu, která bude se správou spojená? Proč?

Odměna je poměrně nízká, viz důvody výše.

- Jakým dalším způsobem, kromě propagace na webu, si dovede představit propagaci FN za účelem zvýšení jeho čerpání?

Na pobočce.

KONZULTACE FN OP VVV č. 2

Předmět jednání:	KONZULTACE SPRÁVY FN OP VVV S ČESKOU SPOŘITELNOU	
Datum, čas a místo konání:	Datum: 10.6 2019, 10 h	Místo: Praha

Úvod

- Představení Deloitte, projektu, shrnutí výsledků Ex ante analýzy FN v OP VVV z roku 2018

1. 1 Nastavení FN

- Bezúročné mikropůjčky určené studentům VŠ;
- účelově vázané na mobility studentů (Řídící orgán OP VVV předpokládá ověření pouze prostřednictvím potvrzení ze strany školy);
- předpokládané rozpětí od 20 tis. Kč do 500 tis. Kč;
- max. délka splatnosti 7 let;
- celková alokace cca 100 mil. Kč;
- předpoklad cca 3 000 žádostí do 31. 12. 2023.

1. 2 Dotazy na nastavení FN

- Jak vnímáte plánované nastavení finančního nástroje?

Na straně produktu nebyl o tento nástroj po prvotním oslovení zájem, segment mladých klientů jej však považuje za potenciálně zajímavý. Po této schůzce bude nástroj dále konzultován s riskem a produktovým oddělením banky. Česká spořitelna má největší tržní podíl v této skupině klientů, ne však na půjčky. Obecně je jen malá část studentů, kteří mají potřebu si půjčovat.

- Máte k některým parametrům výhrady? Pokud ano, proč?

Manažerská odměna je velmi malá, z tohoto pohledu se nástroj bance nevyplatí. Spíše by se jednalo o ukázkou mladému segmentu, jak si lze půjčit, tím spíše, že produkt by byl bez úroku. Klient by si to tak mohl téměř bez rizika vyzkoušet.

Může být problém s propagací produktu na VŠ – ty mají obecně přísný zákaz komunikovat studentům jakákoliv komerční sdělení. Ani banky samotné to nemohou dělat napřímo. Navíc, některé VŠ mají jako největší sponzory konkurenční komerční banky – zde by byla VŠ ve střetu.

2. 1 Správa FN

- Představení požadavků na správu FN:
 - příjem a správu prostředků zadavatele na oddělených účtech banky určených k jejich dalšímu poskytnutí konečným příjemcům formou bezúročných mikropůjček;
 - příjem a posuzování žádostí o půjčku v letech 2020 - 2023 (tj. cca v průběhu 4 let);
 - uzavírání smluv (jménem banky) o schválených půjčkách;
 - poskytování schválených půjček a následné inkaso splátek těchto půjček;
 - v případě porušení smlouvy o půjčce uplatňovat smluvní sankce a vymáhat splatné pohledávky od konečných příjemců;
 - vést prostředky finančního nástroje odděleně a v analytické evidenci podle typu transakce (nepředpokládá se úročení svěřených prostředků zadavatele);
 - průběžně informovat MŠMT o implementaci finančního nástroje;
 - propagace finančních nástrojů na webových stránkách správce finančního nástroje s cílem zajistit povědomí o půjčkách.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

2. 2 Dotazy na správu FN

- Jak vnímáte požadavky OP VVV na správu FN?

Požadavky jsou poměrně vysoké, a to zejména s ohledem na návrhovou manažerskou odměnu. Zejména se týká požadavků na obsluhu 3000 klientů, což může být velmi problematické.

- Jakou očekáváte za tuto správu odměnu? Proč?

Žádost o zaslání výpočtu manažerské odměny.

- Jak vnímáte odměnu, která bude se správou spojená? Proč?

V objemu, který banka dělá, je to malá částka. Z hlediska businessu zajímavé. Odměnu by si museli interně vypočítat podle nákladů.

- Jakým dalším způsobem, kromě propagace na webu, si dovede představit propagaci FN za účelem zvýšení jeho čerpání?

Banka připravuje produkt, který bude konkurenční k produktu „Erasmus“ od Komerční banky. Propagace by mohla být propojená. Také v rámci internetového bankovníctví jsou dostupné promo plochy.

Zástupci banky nástroj prodiskutují a informují Dodavatele o dalších krocích.

KONZULTACE FN OP VVV č. 3

Předmět jednání:	KONZULTACE SPRÁVY FN OP VVV S RB	
Datum, čas a místo konání:	Datum: 10.6 2019, 14 h	Místo: Praha

Úvod

- Představení Deloitte, projektu, shrnutí výsledků Ex ante analýzy FN v OP VVV z roku 2018

1. 1 Nastavení FN

- Bezúročné mikropůjčky určené studentům VŠ;
- účelově vázané na mobility studentů (Řídící orgán OP VVV předpokládá ověření pouze prostřednictvím potvrzení ze strany školy);
- předpokládané rozpětí od 20 tis. Kč do 500 tis. Kč;
- max. délka splatnosti 7 let;
- celková alokace cca 100 mil. Kč;
- předpoklad cca 3 000 žádostí do 31. 12. 2023.

1. 2 Dotazy na nastavení FN

- Jak vnímáte plánované nastavení finančního nástroje?

Pro banku by to mohlo být zajímavé, RB se na mladý segment snaží cílit, bude ale záležet na všech požadavcích na správu a na tom, zda se to bance při nastavené manažerské odměně vyplatí.

Obecně – produkty studijních půjček jsou komplikované – stojí na bázi spoludlužnictví. Alternativa, kterou by banka mohla studentům nabídnout, by byla dobrá, je ale otázka, zda to vůbec vzhledem k regulacím bude možné.

- Máte k některým parametrům výhrady? Pokud ano, proč?

Žádná banka by studentům neměla půjčovat, ne za stávajících podmínek. Studenti po dobu výjezdu nebudou mít stálý příjem, jsou tedy riziková z pohledu splácení.

Výhradou je také fakt, že půjčka není odkladná. Teoreticky by mohl student používat prostředky z dotace na Erasmus+ na splácení dluhu bance, což banka považuje za nevhodné. Dotaz banky, proč není půjčka odkladná po ukončení studia.

Třetí výhradou je, že banka pravděpodobně nebude schopná vyhodnotit všechny formuláře o přijetí, ze všech škol. Je otázka, kdo by měl kontrolovat účelovost půjčky – DZS?

2. 1 Správa FN

- Představení požadavků na správu FN:
 - příjem a správu prostředků zadavatele na oddělených účtech banky určených k jejich dalšímu poskytnutí konečným příjemcům formou bezúročných mikropůjček;
 - příjem a posuzování žádostí o půjčku v letech 2020 - 2023 (tj. cca v průběhu 4 let);
 - uzavírání smluv (jménem banky) o schválených půjčkách;
 - poskytování schválených půjček a následné inkaso splátek těchto půjček;
 - v případě porušení smlouvy o půjčce uplatňovat smluvní sankce a vymáhat splatné pohledávky od konečných příjemců;
 - vést prostředky finančního nástroje odděleně a v analytické evidenci podle typu transakce (nepředpokládá se úročení svěřených prostředků zadavatele);

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- průběžně informovat MŠMT o implementaci finančního nástroje;
- propagace finančních nástrojů na webových stránkách správce finančního nástroje s cílem zajistit povědomí o půjčkách.

2. 2 Dotazy na správu FN

- Jak vnímáte požadavky OP VVV na správu FN?

Banka neví, kolik by bylo potřeba investovat do procesu tvorby produktu, nejvíce by asi stála právní analýza všech zákonů a prozkoumání možností, jak produkt postavit, vzhledem k omezením, které klade komerčním bankám ČNB.

Také vyhodnocení rizika bude problematické, z pohledu banky neexistuje zkušenost na trhu. V minulosti byla banka ke studentům více benevolentní, v posledních letech z tohoto postoje musela ustoupit.

(Zastupitel Deloitte vysvětlil možnost nastavení vyšší default rate na portfoliu.)

- Jakou očekáváte za tuto správu odměnu? Proč?

Zástupci nyní nejsou schopni vyhodnotit, záleželo by na mnoha faktorech včetně mj. požadavků na propagaci.

- Jak vnímáte odměnu, která bude se správou spojená? Proč?

Vzhledem k požadavkům ministerstva je spíše nedostatečná, pro banku není tato odměna zajímavá, motivace by byla jiná – zejména v oslovení mladého segmentu, který dosud s půjčkami neměl zkušenost.

- Jakým dalším způsobem, kromě propagace na webu, si dovedete představit propagaci FN za účelem zvýšení jeho čerpání?

Bázi studentů jde identifikovat poměrně snadno, oslovili by je přímo přes sociální média. Oslovení přes ATL nemá z pohledu banky smysl. Kampaň by šla pravděpodobně ve 2 vlnách – před přihlášením a po získání příspěvku na Erasmus+.

KONZULTACE FN OP VVV č. 4

Předmět jednání:	KONZULTACE TRŽNÍ SITUACE SE ZÁSTUPCEM DZS	
Datum, čas a místo konání:	Datum: 7. 6. 2019, 13 h	Místo: Praha

Úvod

- Představení Deloitte, projektu, shrnutí výsledků Ex ante analýzy FN v OP VVV z roku 2018 včetně úprav nástroje Zadavatelem v roce 2019

1. 1 Nastavení FN

- Bezúročné mikropůjčky určené studentům VŠ;
- účelově vázané na mobility studentů (Řídící orgán OP VVV předpokládá ověření pouze prostřednictvím potvrzení ze strany školy);
- předpokládané rozpětí od 20 tis. Kč do 500 tis. Kč;
- max. délka splatnosti 7 let;
- celková alokace cca 100 mil. Kč;
- předpoklad cca 3 000 žádostí do 31. 12. 2023.

1. 2 Dotazy na alokaci programu Erasmus+ pro následující období

- Jaké jsou nyní příspěvky studentům na Erasmus+? Je FN stále relevantní?
Příspěvky se poněkud navyšovaly v roce 2017, průměr činí asi 430 EUR (příspěvek se liší dle geografické polohy země, nejvíce dostávají studenti vyjíždějící do skandinávských zemí, nejméně na Balkán). Oproti roku 2017 (průměrný příspěvek 400 EUR) se nejedná o podstatné navýšení. V příštím roce bude poslední rok Erasmu+ za stávajících podmínek a lze očekávat ještě částečné navýšení příspěvku. Pro nadcházející 2 roky je možné, že studenti budou mít o dofinancování výjezdů zájem, příspěvky činí zhruba 50 % jejich nákladů v zemi.

- Lze již očekávat změny v programu pro následující programové období?
Ano, očekáváme navýšení příspěvků, je možné, že navýšení bude o 30 až 100 %. Studenti, kteří vyjíždějí přes Norské fondy a fondy EHP získávají cca 1000 EUR/měsíc, z Erasmu+ zhruba polovinu této částky, navýšení je tedy na místě. V tomto ohledu bude DZS jako národní agentura i tuto změnu požadovat, je tedy možné, že pro nadcházející období nebude finanční nástroj na dofinancování Erasmu+ a obdobných krátkodobých mobilit již natolik relevantní. Nyní jsou zároveň slabší ročníky, tzn. studentů, kteří vyjíždějí na Erasmus+ ubývá. Částečně je nahrazují studenti vyjíždějící na pracovní stáže, absolutní počet studentů na Erasmu však nyní spíše klesá. DZS si udělalo vloni vlastní průzkum, důvody jsou obdobné jako důvody zmíněné v Ex ante analýze. Studenti nechtějí přijít o zaměstnání, bojí se neznalosti jazyků, mají v ČR partnerské vazby a bojí se prodlužování studia. Konkrétní informace k podobě dalšího programu ještě nejsou, částka příspěvku je řešená vždy až na konci, po schválení EP apod. Nyní není možné říci, jak bude program v budoucnu vypadat.

- Jak vnímáte možnost půjčky na magisterské studium v zahraničí? Maximální částka je 500 000 Kč.

Studenti se na tyto informace DZS často ptají, např. uvádějí, že jedou na dvouletého magistra do Švédska a ptají se, zda mohou nějakým způsobem získat financování. Stát dává dotace spíše studentům ze zahraničí, kteří přicházejí studovat do Česka, naopak ne. V tomto ohledu by mohl nástroj fungovat, je ale otázka, kolik studentů na zahraniční cykly vyjíždí. To se nikde nesleduje.

33 Cdo 2178/2018

Datum rozhodnutí: 25. 07. 2018

Dotčené předpisy: § 580 odst. 1 o. z., § 588 o. z., § 2991 odst. 2 o. z., § 9 odst. 1 předpisu č. 145/2010Sb., předpisu č. 110/2006Sb.

33 Cdo 2178/2018-77

ČESKÁ

REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM

REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Zlatohlávkové a soudců JUDr. Pavla Krbka a JUDr. Václava Dudy ve věci žalobkyně Komerční banka, a.s., se sídlem v Praze, Na Příkopě 969/33, (identifikační číslo osoby 453117054), zastoupené JUDr. Romanem Majerem, advokátem se sídlem v Praze 4, Vyskočilova 1326/5, proti žalovanému M. H., zastoupenému JUDr. Jindřiškou Hillovou, opatrovníci se sídlem ve Studénce, nám. Republiky 653, o zaplacení 71.969,17 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 6 C 66/2017, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 1. 2018, č. j. 8 Co 437/2017-55, takto:

I. Dovolání se zamítá

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 18. 9. 2017, č. j. 6 C 66/2017-34, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 174.296,67 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5% p. a. z této částky od 1. 4. 2016 do zaplacení (výrok I.); ve zbývajících částech žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 16. 1. 2018, č. j. 8 Co 437/2017-55, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. tak, že žalobu o zaplacení částky 71.969,17 Kč s kapitalizovanými úroky z úvěru ve výši 31.900,11 Kč (od 30. 9. 2014 do 13. 12. 2016) a o zaplacení úroků z úvěru ve výši 15,9% ročně z částky 237.975,84 Kč od 14. 12. 2016 do zaplacení, úroků z prodlení ve výši 8,05% ročně z částky 246.265,84 Kč od 30. 9. 2014 do 31. 3. 2016 a úroků z prodlení ve výši 8,05% z částky 71.969,17 Kč od 1. 4. 2016 do zaplacení zamítl; současně rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, na jehož přípustnost usuzuje z toho, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného a procesního práva, která v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky, jakým způsobem je věřitel před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, povinen podle § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů (dále jen zákon o spotřebitelském úvěru), posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, aby dostal požadavku pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitele s odbornou péčí a nevystavil se riziku neplatnosti smlouvy, ve které se spotřebitelský úvěr sjednává. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že spokojila-li se při posuzování schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr pouze s jeho osobním prohlášením o majetkových poměrech, nedostala odbornou péči věřitele ve smyslu § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru (tj. péči zajišťující, aby spotřebitel byl chráněn před

neúměrným zadlužováním a věřitel před nedobytností pohledávky) a musí proto nést následky v podobě neplatnosti smlouvy. Prosazuje názor, že povinnost ve smyslu § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru věřitel splní již tím, že posoudí úvěruschopnost spotřebitele z informací sdělených spotřebitelem, případně následným nahlédnutím do databází umožňujících posouzení úvěruschopnosti spotřebitele, je-li nezbytné. Navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (dále jen o. s. ř.). Dovolání je přípustné, neboť výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi dosud nezabýval; na něm je přitom právní posouzení věci založeno.

Podle § 241a odst. 1 věty první o. s. ř. lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně vyšel ze zjištění, že dne 29. 9. 2014 požádal žalovaný žalobkyni o poskytnutí tzv. perfektní půjčky. Následující den (30. 9. 2014) uzavřeli účastníci smlouvu o úvěru (tzv. perfektní půjčku), podle níž žalobkyně (věřitelka) žalovanému (dlužníku spotřebiteli) poskytla úvěr ve výši 280.000 Kč bez uvedení účelu, který se zavázal splácet částkami 6.110 Kč měsíčně; téhož dne byl úvěr čerpán, resp. vyčerpan. Dne 17. 3. 2016 vyzvala žalobkyně žalovaného k okamžitému splacení celé úvěrové pohledávky, neboť se dostal do prodlení s úhradou jednotlivých splátek, a ke splacení úvěrové pohledávky mu poskytla lhůtu do 31. 3. 2016. Žalovaný žalobkyni uhradil na poskytnutý úvěr 42.024,16 Kč, na úrocích 58.209,17 Kč, na poplatcích 5.470 Kč; celkem tedy zaplatil 105.703,33 Kč. Schopnost žalovaného splácet úvěr posoudila žalobkyně na základě jeho osobního (zaměstnavatelem nepotvrzeného) prohlášení, že má příjmy ze závislé činnosti ve výši 16.000 Kč měsíčně, nemá vyživovací povinnosti a jeho měsíční výdaje činí 1.000 Kč; prohlášení je obsaženo v žádosti o poskytnutí úvěru. Z internetových a externích registrů si žalobkyně ověřila, že u žalovaného není veden negativní záznam. V době poskytnutí úvěru byl žalovaný hlášen k pobytu na ohlašovně městského úřadu. Dne 26. 8. 2014 poskytla žalobkyně žalovanému tzv. revolvingový úvěr ve formě úvěrového limitu v částce 20.000 Kč, který žalovaný prostřednictvím kreditní karty vyčerpal a povinnost k úhradě nesplnil.

Na podkladě uvedených zjištění odvolací soud shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že žalobkyně jako poskytovatel úvěru nedostála odborné péče náležitě zjistit schopnost žalovaného splácet úvěr ve sjednaných splátkách, a proto je spotřebitelská smlouva, která odporuje § 580 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen o. z.), neplatná; k této neplatnosti přihlédl bez návrhu (§ 588 o. z.). Převzal-li žalovaný předmět úvěru na základě neplatné smlouvy, je **povinen tuto částku vrátit podle § 2991 odst. 2 o. z. jako bezdůvodné obohacení;** bezdůvodné obohacení žalované vyčíslil částkou 174.296,67 Kč, která představuje rozdíl mezi částkou, kterou žalobkyně žalovanému poskytla (280.000 Kč) a částkou, kterou jí žalovaný uhradil (105.703,33 Kč).

Podle § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru je věřitel před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, či změnou takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru, povinen s odbornou péčí posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, a to na základě dostatečných informací získaných i od spotřebitele, a je-li to nezbytné, nahlédnutím do databází umožňujících posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Věřitel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud je po posouzení úvěruschopnosti spotřebitele s odbornou péčí zřejmé, že spotřebitel bude schopen spotřebitelský úvěr splácet, jinak je smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, neplatná.

Podle § 580 odst. 1 o. z., neplatné je právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.

Podle § 588 o. z., soud přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přiči dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. To platí i v případě, že právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému.

Podle § 2991 odst. 2 o. z., bezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám.

Povinnost posouzení úvěruschopnosti spotřebitele chrání nejen spotřebitele samého před negativními důsledky neschopnosti úvěr splácet, ale zprostředkovaně také společnost jako celek, neboť předchází negativním sociálním důsledkům předlužení a insolvence v podobě pádu spotřebitele a osob na něm závislých do veřejné sociální sítě, narušení rodinných a sociálních vztahů atd. V neposlední řadě chrání i pozici věřitelů samých, neboť odborné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele při žádosti o další úvěr snižuje riziko věřitelů, kteří témuž spotřebiteli poskytli úvěry či jiné služby již dříve. Proto zákon, konkrétně zákon o spotřebitelském úvěru (jeho § 9 odst. 1) stanoví, že věřitel je povinen při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele postupovat s odbornou péčí.

Lze přisvědčit odvolacímu soudu, že věřitel nedostojí povinnosti stanovené mu zákonem o spotřebitelském úvěru, tedy nepostupuje s odbornou péčí při posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, vyjde-li z objektivně nedoloženého osobního prohlášení dlužníka o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech. Na tom nic nemění, že dlužník není evidován v databázích dlužníků. Již gramatickým a logickým výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze dovodit, že **dostatečnými nejsou míněny informace získané toliko od spotřebitele. Odborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit minimálně potvrzením zaměstnavatele dlužníka** (srov. Wachtlová, L a Slanina, J.: Zákon o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů č. 145/2010 Sb. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 98-109, ISBN 9788074001185). Nepochybně klíčová je i povinnost věřitele využívat veřejně dostupné informace, jakými jsou například státem publikované údaje o životním a existenčním minimu podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva (databáze Českého statistického úřadu), a tyto porovnávat se známými nebo od spotřebitele zjištěnými (ne pouze tvrzenými) informacemi o jeho příjmech a výdajích.

To ostatně dovodil ve svém rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, i Nejvyšší správní soud, jehož závěry použil na podporu své argumentace již odvolací soud v napadeném rozhodnutí. Závěr odvolacího soudu dovozující, že spokojila-li se žalobkyně s nedoloženým prohlášením žalovaného o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech a nahlédnutím do registru dlužníků, nedostála povinnosti věřitele ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, je správný.

Namítá-li žalobkyně, že nad rámec svých zákonných povinností zkoumala nejen registry dlužníků, resp. databáze, ale též příjmy žalovaného s poukazem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008, že využila i veřejně dostupné informace, jakými jsou například státem publikované údaje o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva a že si zjistila, že v době uzavření smlouvy o úvěru byl žalovaný bezúhonný, svobodný a bezdětný, je namístě připomenout, že správnost rozhodnutí odvolacího soudu nelze poměřovat námitkami, které vycházejí z jiného než odvolacím soudem zjištěného skutkového stavu. Nesprávná, popř. neúplná skutková zjištění totiž nejsou podle současné právní úpravy způsobitelná dovolacím důvodem. Skutkový základ sporu nelze v dovolacím řízení s úspěchem zpochybnit a je pro dovolací soud závazný. Stejně tak způsob ani výsledek hodnocení důkazů promítající se do skutkových zjištění, z nichž soudy při rozhodování vycházely, nelze regulérně zpochybnit dovolacím důvodem uvedeným v § 241a odst. 1 o. s. ř.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Přílehlavý není odkaz žalobkyně na rozsudek ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006, v němž se Nejvyšší soud vyjadřoval ke skutkově odlišné věci (posuzoval, zda kupující, jejímž předmětem podnikání bylo mimo jiné poskytování leasingových služeb, vzniklo právo na náhradu škody spočívající v uhrazené kupní ceně za vozidlo, které nebylo ve vlastnictví prodávajícího a vlastnické právo na kupující tak nepřešlo). Nadto závěr dovozený v citovaném rozhodnutí, že kupující nepostupovala s náležitou odbornou péčí, pokud se spokojila pouze s domněnkami o vlastnictví k danému automobilu, založenými na poznatcích o prodávajícím vystavené faktuře, ústních informacích prodávajícího a na faxové fotokopii technického průkazu vozidla, argumentaci žalobkyně nepodporuje, naopak.

Lze uzavřít, že dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. nebyl dovolatelkou uplatněn důvodně a dovolací soud proto dovolání podle § 243d písm. a/ o. s. ř. zamítl.

O náhradě nákladů dovolacího řízení rozhodl dovolací soud podle § 243c odst. 3, věty první, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů, náklady v dovolacím řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 25. 7. 2018

JUDr. Ivana Zlatohlávková
předsedkyně senátu

Omezení

- Tento dokument (dále jen „Analýza“) je důvěrný a může obsahovat prvky obchodního tajemství Deloitte nebo Klienta tj. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále jen „Klient“).
- Analýza byla připravena v souladu se smlouvou mezi Klientem a Deloitte ze dne 14. 5. 2019 (dále jen „Smlouva“) a pro interní použití Klienta a bez souhlasu Deloitte nesmí být poskytnuta žádné třetí osobě.
- Analýza současně může splňovat znaky autorského díla dle platných právních předpisů. Práva k užívání takového díla upravuje Smlouva a užití této Analýzy je omezeno pouze na oprávněné osoby v souladu se Smlouvou. Analýza je určena pouze pro účely specifikované ve Smlouvě nebo Výstupu samotném a pro použití Klientem. Pouhé přijetí Analýzy jakýmkoli jinými osobami nebude důvodem pro vznik jakékoliv povinnosti, právního vztahu nebo současné či budoucí odpovědnosti mezi takovými osobami a společností Deloitte. Jsou-li tedy poskytnuty kopie Analýzy (nebo informací z ní odvozených) jiným osobám, stane se tak výhradně na základě toho, že Deloitte nebude mít jakoukoliv povinnost či odpovědnost vůči těmto osobám, či dalším osobám, které získají k Analýze přístup.
- Při zpracování této Analýzy vycházel Deloitte výhradně z informací poskytnutých Klientem, případně ze všeobecně uznávaných veřejných zdrojů, přičemž informace poskytnuté Klientem nepodléhají nezávislému ověřování přesnosti a úplnosti ze strany Deloitte. Deloitte nepřebírá jakoukoliv odpovědnost za přesnost a úplnost těchto informací. Obsah Analýzy vychází z informací, které měl Deloitte k dispozici v době její přípravy. Klient je povinen informovat Deloitte pokud zjistí, že informace, které poskytl Deloitte, nebo informace uvedené v Analýze nejsou aktuální, správné či úplné.
- Deloitte dále vycházel při zpracování této analýzy z toho, že materiály a informace zpřístupněné Klientem společnosti Deloitte nejsou dokumenty či informace zatížené právy třetích osob a v případě, že se o takové materiály či informace jedná, je Klient oprávněn poskytnout tyto informace Deloitte.
- Analýza ani její části nejsou znaleckým posudkem, jenž by mohl být jako takový použit před soudem.
- Deloitte prohlašuje, že jakékoliv činnosti vedoucí k vytvoření Analýzy byly provedeny se znalostí a péčí, která je očekávána od konzultantů, kteří mají požadované znalosti a relevantní zkušenosti v oblasti obchodní praxe, průmyslové aplikace a projektování systémů, a že jakékoliv činnosti vedoucí k vytvoření Analýzy byly poskytnuty zcela objektivním, nestranným a profesionálním způsobem, neovlivněným jakýmkoliv konkrétním obchodním zájmem Deloitte či kohokoliv z jeho personálu, bez jakékoli vazby na obdržení jakýchkoliv odměn ve spojitosti s poskytováním Služeb od jiné strany (třetí osoby) než je Klient.
- Pokud tak nebylo stanoveno ve Smlouvě Deloitte tímto odmítá jakékoliv další záruky, a to ať již výslovně stanovené či mlčky předpokládané, a to zejména záruku vhodnosti výsledků uvedených v Analýze pro specifický účel. Deloitte se zproští odpovědnosti za vady, prokáže-li, že Služby poskytla s řádnou odbornou péčí.
- Podmínky pro uplatnění případné náhrady škody plynoucí z poskytnutých Služeb a její výši stanoví Smlouva. Deloitte prohlašuje, že vznik škody, která přesahuje částku všech plateb řádně uhrazených ze strany Klienta společnosti Deloitte na základě Smlouvy, považuje za vysoce nepravděpodobný.
- Deloitte nenese odpovědnost za implementaci doporučení a jiných výstupů předávaných ze strany Deloitte Klientovi, ani za výsledek takového provedení. Klient bere na vědomí, že součástí Služeb není poskytnutí jakékoliv rady, návodu nebo závazného doporučení ohledně obchodního postupu Klienta nebo jiných osob, které získají k Analýze přístup. Pokud Klient vezme v úvahu při svém rozhodování Analýzu, je si vědom toho, že Analýza byla vytvořena pouze z informací, které byly Deloitte v době přípravy Analýzy známy, a že tedy nemusí zahrnovat

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

všechny skutečnosti, aspekty či okolnosti, nutné pro učinění takového rozhodnutí. V důsledku toho některé potenciálně důležité skutečnosti pro učinění takového rozhodnutí nemusí být specificky zohledněny nebo analyzovány. Deloitte proto nepřebírá žádnou odpovědnost za úplnost nebo vhodnost informací obsažených v Analýze, nebo jiných výstupech Služeb, pro veškeré účely sledované Klientem. Klient nese výlučnou odpovědnost za vlastní vyhodnocení situace a vhodnost informací a názorů poskytnutých Deloitte pro jím sledovaný účel.

- Deloitte zároveň nečiní žádná vyjádření a nepřebírá odpovědnost za vliv pozdějších událostí, které nastaly v době po vydání Analýzy a které mohou mít vliv na Klienta a interpretaci Analýzy.
- Další specifická omezení, jež se týkají určitých aspektů Analýzy, jsou uvedena v příslušných částech tohoto dokumentu.
- Převzetím Analýzy Klient prohlašuje, že je srozuměn a souhlasí s podmínkami zde uvedenými, včetně jakýchkoli omezujících podmínek.
- Označení „Společnost skupiny Deloitte“ nebo „Deloitte“ označuje jednu či více členských firem Deloitte Touche Tohmatsu Limited, společnosti s ručením omezeným zárukou („private company limited by guarantee“) založené dle práva Spojeného Království Velké Británie a Severního Irska, a jejich dceřiné a přidružené společnosti, jejich právní předchůdce, nástupce a postupníky, včetně jejich partnerů, vedoucích, členů statutárních orgánů, majitelů, ředitelů, zaměstnanců, subdodavatelů a zástupců. Není-li v této Smlouvě uvedeno jinak, Deloitte Touche Tohmatsu Limited, ani žádná jiná z jeho členských firem navzájem nenesou odpovědnost za jednání či opomenutí ostatních členských firem. Každá členská firma je oddělenou a nezávislou právní osobou působící pod názvem „Deloitte“, „Deloitte & Touche“, „Deloitte Touche Tohmatsu“ či jiným obdobným názvem. „Deloitte Central Europe“ je regionálním sdružením subjektů zastřešených společností Deloitte Central Europe Holdings Limited, členskou firmou organizace Deloitte Touche Tohmatsu Limited ve střední Evropě. Služby jsou poskytovány dceřinými a přidruženými podniky společnosti Deloitte Central Europe Holdings Limited, které jsou samostatnými a nezávislými právními subjekty („Společnosti Deloitte CE“). Deloitte Advisory s.r.o. je dceřinou společností Deloitte Central Europe Holdings Limited.

Deloitte označuje jednu či více společností Deloitte Touche Tohmatsu Limited („DTTL“), globální síť jejích členských firem a jejich spřízněných subjektů. Společnost DTTL (rovněž označovaná jako „Deloitte Global“) a každá z jejích členských firem představuje samostatný a nezávislý právní subjekt. Společnost DTTL služby klientům neposkytuje. Více informací je uvedeno na adrese www.deloitte.com/about.

Společnost Deloitte je předním globálním poskytovatelem služeb v oblasti auditu a assurance, podnikového poradenství, finančního poradenství, poradenství v oblasti rizik a daní a souvisejících služeb. Naše síť členských firem ve více než 150 zemích a teritoriích poskytuje služby čtyřem z pěti společností figurujících v žebříčku Fortune Global 500®. Chcete-li se dozvědět více o způsobu, jakým zhruba 264 000 odborníků dělá to, co má pro klienty smysl, navštivte www.deloitte.com.

Tato publikace obsahuje pouze obecné informace a společnost Deloitte Touche Tohmatsu Limited ani žádná z jejích členských firem či jejich spřízněných podniků (souhrnně „síť společností Deloitte“) jejím prostřednictvím neposkytuje odborné rady a služby. Přijetí jakéhokoliv rozhodnutí či jednání, které může mít dopad na Vaše finance či podnik, byste měli konzultovat s kvalifikovaným odborným poradcem. Žádný subjekt v rámci sítě společností Deloitte nenese odpovědnost za ztráty vzniklé jakýmkoli osobám v důsledku použití této komunikace.

© 2019 Pro více informací kontaktujte Deloitte Česká republika.